Gemeente Amsterdam

Vraag 1.1 Masterplan Nieuw-West opgaven en noodzakelijke interventies voor de lange en middellange termijn

Wat is al in beeld gebracht, voor Masterplan Nieuw-West, aan opgaven en noodzakelijke interventies voor de lange en middellange termijn; en wat is daarvoor nodig en beschikbaar aan beschikbare financiële middelen, formatie en inzet vanuit de reguliere programmabegroting en directies, voor deze bestuursperiode?

Antwoord (max. 1 A4)

a) ***Wat is al in beeld gebracht – voor Samen Nieuw-West - aan opgaven en noodzakelijke interventies voor de lange en middellange termijn***

Veiligheid: Een veilig gevoel is niet voor iedereen vanzelfsprekend in Nieuw-West. In sommige buurten ervaren bewoners meer criminaliteit en overlast dan andere delen van de stad. Een verloederde openbare ruimte werkt niet mee aan het veiligheidsgevoel. Vanuit verschillende actielijnen wordt er gewerkt aan het verbeteren van het objectieve en subjectieve veiligheidsgevoel in Nieuw-West.

Noodzakelijke interventies (lange en middellange termijn)

- Structureel versterken en meerjarig bestendigen van de ingezette basis in de wijk, door opschaling en borging van extra veldwerk voor jeugd (straathoekwerk, nachtelijke surveillance, toezicht, jongerenwerk en straatcoaches), zodat vroegsignalering en zichtbare aanwezigheid duurzaam behouden blijven.
- Intensiveren van preventie en doorbreken van intergenerationele en systemische patronen, met een gerichte aanpak op jeugdcriminaliteit, huiselijk geweld en kansenongelijkheid, en met nadruk op perspectief voor jongeren.
- Gebiedsgerichte aanpak van ondermijnende criminaliteit en jeugdinstroom, met extra inzet in de focusbuurten en nauwe samenwerking tussen veiligheidspartners en het sociale domein.

Benodigde inzet (komende 4 jaar)

- Structureel borgen en meerjarig bestendigen binnen de programmabegroting, met name voor de inzet vanuit het Solide Fundament en de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, die nu grotendeels uit tijdelijke middelen wordt gefinancierd.
- Extra en stabiele formatie binnen directies en uitvoeringsorganisaties, gericht op jeugd, veldwerk, jongerenwerk en gebiedsgerichte sturing, passend bij de omvang en zwaarte van de opgave in Nieuw-West.
- Langjarige, integrale inzet vanuit directies en alliantiepartners, waarbij bestaande capaciteit structureel en gebiedsgericht wordt ingezet op preventie, aanpak van complexe problematiek en versterking van de sociale basis.

Eigenaarschap, Inclusie en Democratisering: niet iedereen in Nieuw-West heeft het gevoel erbij te horen. De oorzaken hiervan zijn verschillend: wantrouwen in de overheid, onvoldoende netwerk en kennis om deel uit te maken van de samenleving of bewoners ervaren uitsluiting. Er zijn ook groepen die ervaren dat het ingewikkeld is om huisvesting te vinden of werk of stage. Nieuw-West kenmerkt zich ook door een sterk informeel netwerk. Vanuit EID versterken we de positie van de bewoner door hen te betrekken bij beslissingen die hun eigen leefomgeving beïnvloeden. We zetten wijkallianties op in 11 buurten, nemen wijkverbinders en wijkprojectleiders aan om de verschillende stemmen van bewoners aan tafel te krijgen.

- Borging wijkallianties als de structurele infrastructuur om eigenaarschap en democratie in de wijk te organiseren. Continuïteit hiervan is een basisvoorwaarde voor alle andere interventies.
- Institutionele inbedding van de wijkallianties bij de directies. Directies richten hun beleid, capaciteit en middelen structureel in op ondersteuning van de wijkallianties. Zodat de

leefwereld van bewoners het vertrekpunt wordt i.p.v. de systeemwereld.
- Kennisoverdracht vanuit de professionals en bewoners over de opgedane ervaringen met de wijkallianties zijn waardevol kapitaal voor de groeiende buurtplatforms stads breed. Investeren in onderzoek en overdracht nu voorkomt dat opgebouwde kennis verloren gaat en maakt het nationaal programma tot een lerende infrastructuur voor de gehele stad.

Wonen & Leefomgeving: net als andere plekken in Amsterdam ervaart Nieuw-West druk op de woningmarkt. Er staat voor de komende 20 jaar veel stedelijke vernieuwing op de planning. Er is onderhoud nodig aan o.a. schimmelwoningen. Daarnaast is de openbare ruimte slecht onderhouden (afvalproblematiek, sleetse uitstraling) en scoort het slechter t.o.v. de rest van de stad. Vanuit Wonen en Leefomgeving wordt er ingezet op een gezonde en schone leefomgeving waarin bewoners prettig kunnen samenwonen. Ook is het doel om bewoners te betrekken, een echte plek aan tafel te geven, in de planvorming van renovatie, verduurzaming en vernieuwing van woningen. Bewoners moeten zicht uiteindelijk thuis voelen en gezien en gehoord worden. De opgave is groot en complex en continuering van de ingezette lijnen vanuit de coalitiemiddelen is randvoorwaardelijk.

- De gemeente moet boven alles erop in zetten dat de stedelijke vernieuwing en gebiedsontwikkeling in Nieuw-West op stoom blijft. Dat is de motor waarop een groot deel van de interventies binnen het domein Wonen en Leefomgeving drijft. Voortgang van projecten is daarbij cruciaal voor het kunnen benutten van Rijkssubsidies als de Realisatiestimulans. Vanuit de gemeente vereist het:
  - Voldoende dekking voor proceskosten voor de opstarten en voortzetten van doorgaans langlopende trajecten gebiedsontwikkeling
  - Voldoende capaciteit, onder andere door prioritering van inzet voor projecten in Nieuw-West van directies als PMB, IB en R&D.
- De huidige incidentele middelen worden grotendeels ingezet om via pilots te verkennen hoe anders kan worden gewerkt of om aan te tonen dat een verhoging van middelen een dusdanig effect heeft dat de inzet van structurele middelen verantwoord kan worden. Het huidige budget ontsluit daarmee op termijn hogere investeringen in Nieuw-West.
- *Iedereen een (thuis):* Naast inzet op stedelijke vernieuwing vraagt dit voortzetting (en uitbreiding) van inzet op het verbeteren van de bestaande woningvoorraad. Denk aan enerzijds het langjarig doorzetten van de begeleidingstrajecten rond de Subsidie Verduurzamende Woningverbetering Nieuw-West zodat eigenaren daadwerkelijk de subsidies gaan benutten (oa de vve-aanpak). Anderzijds de verbetering van corporatiebezit en voorzetting en uitbreiden van de schimmelaanpak. Randvoorwaardelijk daarvoor is voldoende mogelijkheden voor herhuisvesting van bewoners wiens huis wordt gerenoveerd of gesloopt. Daar wordt onder andere aan gewerkt via de afstemmingstafel herhuisvesting Nieuw-West.
- *Bewoners voelen zich thuis in en betrokken bij hun buurt*: Naast inzet op stedelijke vernieuwing vraagt dit voortzetting (en uitbreiding) van huidige inzet op het verbeteren van de leefbaarheid van de woonomgeving. Met name de huidige aanvullende inzet op schoon, heel en veilig is hier van belang
- *Bewoners van Nieuw-West hebben structureel toegang tot betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoersopties*: voor deze actielijn zijn met name interventies op het gebied van mobiliteit ter aanvulling op het (soms te beperkte) OV-aanbod relevant.

Werk & Bestaanszekerheid: doel is dat iedereen kan meedoen via werk, bestaanszekerheid voor iedereen en versterken van de lokale economie. Een te groot deel van de bewoners in Nieuw-West kan niet meekomen. Dit uit zich in werkloosheid, te weinig geld verdienen om rond te komen of onzekerheid over de toekomst. Te veel kinderen worden in hun ontwikkeling beperkt door de geldzorgen van hun ouders. Ook vinden jongeren uit Nieuw-West minder snel een stageplek en ervaren stagediscriminatie. De ongelijkheid t.o.v. de rest van de stad is significant, zo blijkt het de cijfers. Nieuw-West heeft het grootste percentage jongeren van heel Amsterdam.

- Versterking van de infrastructuur van financiële hulpverlening, inclusief informele hulp en zelfredzaamheid.
- Het relatief grote aantal inwoners van NW dat niet actief is op de arbeidsmarkt toegang bieden tot kansberoepen en een hoger inkomen.
- Versterking van ondernemers en de organisatie van ondernemers.
- WPI-directie hanteert het 10%-tenzij principe. Alle afdelingen moeten budgettair en/of formatief 10% meer besteden in N, NW en ZO, tenzij er een goede reden is om dat niet te doen. Dit 10% principe strak vasthouden, in combinatie met een focus van experimenten en vernieuwing in NW, en de doelgroep van de dienstverlening zo breed mogelijk houden.

Kansen voor de Jeugd: de cijfers in het sociaal domein liegen er niet om: in Nieuw-West worden de meeste baby's met ondergewicht geboren én wonen de meeste tienjarigen met overgewicht; het lerarentekort is hier het grootst; de leesvaardigheid van basisschoolleerlingen het laagst. Er is de komende jaren een serieuze versnelling nodig om kansengelijkheid te realiseren. Naast de genoemde extra inzet vanuit coalitiemiddelen, zullen alle directies in het sociaal domein in hun stedelijk beleid nóg meer ongelijk moeten investeren in middelen, expertise, maatwerk gebieden van de integrale aanpakken. En niet zozeer in voorgekookte extra subsidieregelingen, maar in extra inzet die samen met partners wordt uitgewerkt en via maatwerk per integrale aanpakgebied wordt uitgevoerd.

- MBO Agenda Nieuw-West als afgeleide van stedelijke MBO Agenda. Hier zijn minimaal dezelfde coalitiemiddelen voor nodig als in de vorige periode, ongelijker verdeeld tgv de masterplangebieden (incl. Aanpak Noord, waar 'masterplan' staat betreft dit ZO, NW en N).
- Lerarenagenda: minimaal dezelfde coalitiemiddelen, maar dan meer ongelijk verdeeld tgv de masterplangebieden en met meer mogelijkheden voor bestedingsdifferentiatie per masterplangebied.
- Liefde voor Lezen: inzet en middelen om in NW met lokale partners de leesvaardigheid van jongere kinderen op stedelijk gemiddelde te brengen.
- Amsterdamse Familiescholen: intensiveren van huidige inzet, met extra ruimte voor minimaal drie familiescholen in Nieuw-West
- Extra projectleider om gebiedsknooppunt en cockpit te verbeteren in Nieuw-West.
- Tijdelijk extra capaciteit bij één van de partners (bijv. OKT/BT) om ondersteuningsstructuur op scholen verder te verbeteren, idem.
- Minimaal behoud en liefst uitbreiding van coalitiemiddelen Jongerenwerk om Alliantie ONE Jongerenwerk door te ontwikkelen op prioritaire thema's als Jeugd en Veiligheid, Online, Meiden en Jongeren en Werk.
- Intensivering op preventieve gezondheid, met nadruk op Mentale Gezondheid bij jongeren, m.n. jonge meiden.

Wat is daarvoor beschikbaar aan financiële middelen, formatie en inzet vanuit de reguliere programmabegroting en directies, voor deze bestuursperiode?

Voor de integrale aanpakken Aanpak Noord, Samen Nieuw-West en Masterplan Zuidoost zijn vanaf 2027 geen gemeentelijke middelen beschikbaar vanuit de reguliere programmabegroting.

Omschrijving *Bedragen x miljoen*	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
NPSNW	€ 8,4	0	0	0	0
Aanpak Noord	€ 5,9	0	0	0	0
Masterplan Zuidoost	€ 4,4	0	0	0	0

Totaal	€ 18,7	0	0	0	0

Vanuit de reguliere programmabegroting en directies wordt op verschillende manieren 'ongelijk geïnvesteerd voor gelijke kansen' in de drie gebieden. Maar er wordt niet structureel en uniform bijgehouden om hoeveel middelen, FTE's en voorzieningen dit gaat. Er zijn ook geen richtinggevende afspraken over welk deel van de reguliere programmabegroting(en) gericht moet zijn op de drie gebieden. Dit vergt een doorontwikkeling in de wijze waarop de gemeentelijke inzet van middelen, FTE's en voorzieningen gebiedsgericht wordt gestuurd en gerapporteerd.

Tot slot geldt dat er een groot verschil in de beschikbaarheid van middelen is tussen enerzijds Zuidoost en Nieuw-West en anderzijds Noord. Dit komt doordat NW en ZO deel uitmaken van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) en daardoor significant meer middelen vanuit het Rijk krijgen. In onderstaande tabel is een indicatief beeld gegeven van het verschil.

Bedragen x mln		Totaal	Zuidoost	Nieuw-West	Noord
Coalitiemiddelen 2022 - 2026	Amsterdams Akkoord '22-26	€ 60	€ 17	€ 23	€ 20
Incidentele middelen 2024 - 2025	Begroting 2024	€ 21	€ 7	€ 7	€ 7
Gemeentelijke middelen 2025 - 2029	Isolatieoffensief 2026 - 2029	€ 13,5	€ -	€ -	€ 14
(toegekend VJN '25)	Veiligheid Aanpak Noord 2025 - 2028	€ 9	€ -	€ -	€ 9
	Totaal	€ 22,3	€ 0	€ 0	€ 22
Rijksmiddelen 2022 - 2032	Woningbouwimpuls	€ 10	€ -	€ -	€ 10
	Preventie met Gezag	€ 3	€ -	€ -	€ 3
	School en omgeving	€ 20	€ 5	€ 11	€ 4
	Regio Deals	€ 30	€ 20	€ -	€ 10
	Totaal	€ 63	€ 25	€ 11	€ 27
NPLV Rijksmiddelen 2022 - 2032	Volkshuisvestingsfonds	€ 96	€ 41	€ 55	€ -
	Woningbouwimpuls	€ 18	€ 9	€ 9	€ -
	Energiefixers	€ 6	€ 2	€ 4	€ -
	Preventie met Gezag	€ 42	€ 21	€ 21	€ -
	Kansrijke Wijk (t/m '25)	€ 80	€ 29	€ 52	€ -
	Kansrijke Wijk ('26-'28)	€ 62	€ 19	€ 43	€ -
	Kansrijke Wijk ('29-'35	PM	PM	PM	€ -
	Woontop	€ 185	€ 105	€ 80	€ -
	Totaal	€ 428	€ 207	€ 221	€ 0
Europese subsidie 2024 - 2027	Subsidie European Urban Initiative	€ 5	€ -	€ -	€ 5
	Gender equality ESF+	€ 1	€ -	€ -	€ 1
	Totaal	€ 6	€ -	€ -	€ 6
Totaal		€ 662	€ 275	€ 305	€ 82

Indicatief beeld van extra middelen gemeente, Rijk en EU voor de drie gebieden t.b.v. indicatie verschil Noord met NW en ZO.

Wat is daarvoor nodig aan financiële middelen, formatie en inzet vanuit de reguliere programmabegroting en directies, voor deze bestuursperiode?

Om de opgaven zoals die in beeld zijn gebracht voor de drie gebieden effectief aan te pakken is inzet langs de volgende lijnen nodig:

1. Ten eerste is het nodig de integrale aanpakken door te zetten. Om de huidige aanpakken op

dezelfde wijze door te kunnen zetten is de komende 4 jaar € 60,- mln nodig. Indien de wens is om deze aanpakken te intensiveren zijn meer middelen nodig. Desgewenst kan dit nader gespecifieerd worden. Dit zijn 'vliegwiel'-middelen om kleinere extra's in de gebieden te realiseren, te bouwen aan vertrouwen van bewoners en maatschappelijke partners. De gemeente kan hiermee zijn rol in Aanpak Noord en als Alliantiepartner in ZO en NW betrouwbaar invullen door gericht in te zetten op merkbare verbeteringen voor bewoners.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
NPSNW	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b
Aanpak Noord	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b
Masterplan Zuidoost	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b
Totaal	0	**15**	**15**	**15**	**15**

Voor de verdeling per gebied per jaar kan de huidige verdeelsleutel gehanteerd worden, voornamelijk gebaseerd op inwoneraantal. Exclusief programmakosten is dat voor NW € 5,1 mln, Noord €3,9 mln en ZO €3,7 mln). Ook kan gekozen worden om Noord ruimer van middelen te voorzien vanwege het ontbreken van NPLV-middelen.

2. Ten tweede is een opdracht nodig om 'ongelijk investeren voor gelijke kansen' verder te versterken, en te verankeren in de werkwijze van de gemeente. In de opdracht zijn per directie de volgende zaken nodig: doelen, helder eigenaarschap en inzicht in de gebiedsgerichte inzet (middelen, FTE's, voorzieningen). De contouren van deze opdracht kunnen als volgt zijn:

    a. **We versterken 'ongelijk investeren voor gelijke kansen'[1] in Nieuw-West, Noord en Zuidoost. Naast de programmatische inzet via de drie integrale aanpakken, richten we de structurele budgetten van de (uitvoerings)directies en investeringsprogramma´s extra op deze gebieden. We beginnen met de thema's die het meest relevant zijn voor kansengelijkheid (veiligheid, schoon, sociaal/jeugd/onderwijs, wonen, openbare ruimte, spelen, groen)**. We geven aan directies de opdracht om per gebied concreet vast te leggen wat er extra geleverd wordt op deze thema's in Noord, Zuidoost en Nieuw-West:
        1. welke zichtbare effecten mogen Amsterdammers verwachten in het stadsdeel;
        2. welke resultaten leveren de relevante directies hiervoor;
        3. welke inzet plegen deze directies hiervoor (middelen, FTE's en voorzieningen).
        4. We leggen dit uniform vast en rapporteren hierover naar de raad.
    b. **Helder eigenaarschap en escalatie**. De verantwoordelijk bestuurder per portefeuille is aan zet om met de directies deze gebied-specifieke prestatieafspraken te realiseren, met mandaat zo dicht bij de uitvoering als mogelijk. Knelpunten, spanningen en dilemma's worden tijdig en expliciet geëscaleerd naar beslissers op het passende niveau (directeuren, GMT, DB-stadsdeel of college). Voor Noord, Nieuw-West en Zuidoost is er een coördinerend wethouder die de hoeder is van de voortgang per gebied.
    c. **Gebiedsgerichte sturingsinformatie in bestaande structuren**. Op de doelen die het meest belangrijk zijn voor Noord, Zuidoost en Nieuw-West is inzicht beschikbaar hoe middelen, FTE's en voorzieningen verdeeld zijn over de stadsdelen en stadsgebied Weesp, én hoe dat zich verhoudt tot de opgave per gebied. Alle relevante (uitvoerings)directies rapporteren hierover op uniforme wijze, met meer nadruk op leren dan op verantwoorden. Daarbij zal de gemeente vanuit doel- en rechtmatigheid ook onderzoeken en uitwerken hoe passende lokale

[1] ***Ongelijk investeren voor gelijke kansen in reguliere activiteiten****: in verdeling van middelen en capaciteit en het nemen van besluiten rekening houden met verschillen in sociaaleconomische status van bewoners en gebieden*

financieringsmogelijkheden (subsidie, inkoop) kunnen worden toegepast.

3. Ten derde is nodig om de lasten voor de stad eerlijk(er) te verdelen. Niet alles is uit te drukken in geld of personeelsinzet. Bij sommige besluiten kunnen bepaalde groepen of gebieden geprioriteerd worden. De gemeente moet soms ook ingewikkelde besluiten nemen die een negatieve impact hebben op de ervaren kwaliteit en leefbaarheid van een gebied. Bij deze besluiten kunnen de meest kwetsbare gebieden worden ontzien. Zoals bijvoorbeeld de verdeling van de opvang van kwetsbare groepen en de uitstroom GGZ. Waarbij de drie gebieden waar mogelijk ontzien worden

4. Ten vierde is het nodig om 'ongelijk verdienen' in de gemeentelijke werkwijze te blijven hanteren. Het is in sommige gevallen mogelijk om te differentiëren naar opbrengsten. Dat betekent dat er op sommige plekken extra verdiend kan worden omdat elders voor meer gelijke kansen in te kunnen zetten. Bijvoorbeeld door het blijven toestaan van negatieve grondexploitaties in de drie gebieden.

5. Tot slot is het nodig dat doorontwikkeling en verbetering van reguliere processen en beleid van directies (veelal via pilots en geïntensiveerde aanpakken) gericht worden op de drie gebieden. Om zo de impact en effectiviteit van het reguliere beleid te versterken. In deze gebieden leert de gemeente via deze werkwijze versneld welke doorbraken werken en wat opgeschaald moet worden, zowel in het gebied als in de rest van de stad.

Financiële en personele gevolgen

- Vanaf 2027 zijn er geen gemeentelijke middelen beschikbaar voor het doorzetten van de integrale aanpakken voor Nieuw-West, Noord en Zuidoost. In bestuursperiode 2023-2026 was er in totaal € 60 mln aan gemeentelijke middelen beschikbaar.
- De FTE's voor inzet van de integrale aanpakken, werden gedekt vanuit de beschikbaar gestelde 60 mln. De dekking voor deze FTE's valt dus vanaf 2027 weg.
- Voor Aanpak Noord wordt het programmateam bekostigd uit gemeentelijke middelen (1,1 mln per jaar). De daarmee samenhangende FTE's zijn ongedekt vanaf 2027.
- Voor Nieuw-West wordt circa 900k per jaar aan gemeentelijke middelen ingezet voor FTE's (circa 7 FTE). Hiervoor is vanaf 2027 geen dekking. Daarnaast is er circa 500k rijksmiddelen beschikbaar voor FTE's. Deze middelen lopen door tot 2035.
- Voor Zuidoost wordt circa 900k per jaar aan gemeentelijke middelen ingezet voor FTE's (circa 7 FTE). Hiervoor is vanaf 2027 geen dekking. Daarnaast is er circa 500k rijksmiddelen beschikbaar voor FTE's. Deze middelen lopen door tot 2035.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	structureel
Doorzetten Samen Nieuw-West	0	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	
Doorzetten Aanpak Noord	0	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	
Doorzetten MPZO	0	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	
Totaal doorzetten integrale aanpakken	0	**15**	**15**	**15**	**15**	

Als er sprake is van een toe-of afname van personeel, geef dan aan hoeveel FTE het betreft.

Personele consequenties	2026	2027	2028	2029	2030	structureel

Gemeente
Amsterdam

Aantal FTE* dat samenhangt met stoppen met intensivering of beleid	0	21	21	21	21
Aantal FTE* dat samenhangt met starten met intensivering of beleid					
Incidenteel? Zo ja, tot wanneer?**					

* Dit betreft het totale aantal te verwachten fte's, ambtelijk en inhuur.

**Incidenteel houdt in dat er een link is tussen de tijdelijke impuls met incidentele middelen. En heeft daarmee een expliciete einddatum.